

A Szociális képzések rendszerének modernizációja képzéssorozat kötetei a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola tananyagfejlesztő tevékenysége során

a TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 projekt 4. alprojektje keretében

A TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 projekt a Szociális képzések rendszerének modernizációja keretében széleskörű figyelmet nyújt a gyermekvédelmi rendszer átalakulásának folyamatára, a 4. alprojektben belül pedig a befogadó szülők hivatására. Az aktuális jogi szabályozás változásainak, az új szakmai és vizsgakövetelményeknek megfelelően a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet végzi a kapcsolódó 11 képzési terület szervezését, a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola szakmai munkacsoportja pedig 21 kötet közel 3000 oldalán keresztül biztosítja az érintett oktatók és hallgatók segéd-, valamint tananyagait. A kötetek kézikönyv jellege, a fejezetek végén található kérdések és feladatok járulnak hozzá az ismeretek hatékony elsajátításához és megértéséhez.

A következőkben a kapcsolódó képzési területekhez igazodóan mutatjuk be kötetaink felépítését, tartalmát. A sorozat elemeinek anyaga feltöltésre kerül a www.avkf.hu oldalra, ahol tananyag-tárház keretében válnak elérhetővé további aktualizált szakmai feldolgozások is.

Nevelőszülőket képzők képzése

A TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 projekt 4. alprojektje keretében különleges figyelem irányul a befogadó szülői rendszer változására, ennek keretében a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola külön kötetet készített a nevelőszülőket képzők számára.

A sorozat első kötete módszertani segédanyag formájában nyújt segítséget abban, hogy a nevelőszülőket képzési rendjének és tartalmának változásával, az új igényeknek megfelelően váljon hatékonyabbá a tananyag-elemek feldolgozása. A hallgatók számára átadandó ismeretek teljességének részletes kidolgozása a sorozat következő elemeinek részét képezi, ezúton a képzők számára tesz javaslatokat az egyes témák feldolgozásához. A szerzők célja, hogy a kötet a legfrissebb törvényi változásokhoz igazodó ismeretanyagokkal, valamint az élet számos területét érintő, átfogó gyakorlati példákkal, segítő gondolatokkal nyújtson támaszt a képzők munkájában.

A főiskola szakmai munkacsoportja bízik abban, hogy a sorozat hatékony segítségül szolgál a már működő és a jövőbeli nevelőszülőket felkészítésének folyamatában, valamint hozzájárul ahhoz, hogy magas színvonalon tudják beteljesíteni hivatásukat, nevelő tevékenységüket.

Új nevelőszülőket képzése

A nevelőszülői hivatás a nemessége mellett számos kihívást is rejt magában. A TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 projekt 4. alprojektje keretében válhatnak az erre vállalkozó családok befogadó családdá. Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola a képzés háttérben 3 oktatói és 2 hallgatói kötetben nyújtja át a szakmai és vizsgakövetelményekhez illeszkedő ismeretanyagot és gyakorlati példákat.

Az **első oktatói és hallgatói kötetek** célja annak az érzelmi folyamatnak kísérése, amelyet a befogadó családok tagjai élhetnek át vállalásuk háttérben, s amelynek során elköteleződnek a gyermekek befogadása mellett. Mindezzel olyan 12 év alatti gyermekekről

való gondoskodást vállalják, akik valamely veszélyeztető folyamat okán nem élhetnek származási családjukkal, ám a jelenlegi törvényi szabályozásnak megfelelően a gyermekotthoni elhelyezésüket felválthatja az otthon nyújtó szolgáltatás. A kötetben a nevelőszülői hivatás részletes bemutatására kerül sor a kapcsolódó jogi háttérrel, valamint a vonatkozó gyámi és dokumentációs feladatkörök bemutatásával együtt.

A **második oktatói és hallgatói kötetek** tartalmazzák mindazon ismeretelemeket, amelyek a befogadó szülők mindennapjait, gondozási-nevelési tevékenységüket kísérhetik – egyaránt áttekintve pedagógiai, pszichológiai, gyermekvédelmi, jogi, szociológiai, egészségügyi ismereteket, valamint az új szakmai és vizsgakövetelményeknek megfelelően munkajogi és munkavédelmi tartalmakat a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony sajátosságaiából adódóan. A kötet kiemelt célja az érintett témarészek gazdagítása gyakorlati példákkal, élethelyzetek leírásával, amellyel a sikeres vizsga teljesítésén túl a hétköznapiakban is hasznosítható gondolatokat kíván segítségül nyújtani.

A **harmadik oktatói kötet** – amelynek hallgatói változata a **második hallgatói kötet**tel együtt került kiadásra – a legújabb szakmai előírásoknak megfelelő idegen nyelvi ismeretek átadását segíti, angol és német nyelven összegezve a legfőbb kifejezéseket a családi élet, a gyermeknevelés különféle helyzeteihez kapcsolódva. A tematikus gyűjtemény elemei kitérnek a csecsemőápolás, az óvodás- és iskoláskor sajátos mozzanataira csakúgy, mint a gyermekjátékokhoz és a gyermekbalesetekhez kapcsolódó kifejezésekre. Követve az életszakaszok változásait, a felnővekedés folyamatát, a fejezetek figyelemmel kísérik a csecsemő- és kisgyermekkor, az óvoda- és iskolakezdés, a serdülő- és ifjúkor, a családalapítás, az álláskeresés helyzeteit is. Mindemellett a nevelőszülővé váláshoz, annak specifikumaihoz kapcsolódó szavakkal, kifejezésekkel válik teljessé a kötet tartalma.

Működő nevelőszülők képzése

Minden gyermek számára nehéz időszakot jelent az, amikor távol kerül vér szerinti szüleitől, a megszokott környezetétől. Ebben a kiszámíthatatlan időtartamú életszakaszban a gyermeknek fokozott szüksége van a lehető legsokoldalúbban felkészült és elhivatott segítőkre, a nevelőszülőkre. A TÁMOP 5.4.10-12/1-2012-0001 projekt 4. alprojektje keretében a jelenlegi előírásoknak megfelelően nyílik lehetőség a már működő nevelőszülők képzésének, ismereteinek gazdagítására, hogy mindennek elvégzésével nyújthassanak szakértő segítséget az otthonukba érkező gyermek, valamint az ő származási családja számára. A tananyagfejlesztés során 2 oktatói és 2 hallgatói kötet készült a működő nevelőszülők és képzőik számára, melyek fő témarészei ugyancsak a hivatalos nevelőszülői szakmai és vizsgakövetelményekre építkeznek.

Az **első oktatói és hallgatói kötet** tehát tartalmazza mindazokat a pedagógiai, pszichológiai, gyermekvédelmi, jogi, szociológiai, egészségügyi ismereteket, valamint az új szakmai és vizsgakövetelményeknek megfelelően munkajogi és munkavédelmi tartalmakat, melyekkel a befogadó szülők a mindennapi élethelyzetek során bizonyosan találkozhatnak, mindemellett ismeretükkel szakértelmük is gazdagodhat. A kötetben továbbra is a gyermek mindennek felett álló érdekének minél magasabb színvonalú érvényesítése a szerzők célja, egyúttal korszerű módszertani ajánlásokat, gyakorlati tanácsokat is tartalmaz a jellegzetes

nevelési élethelyzetekhez, a különleges és a speciális szükségletű gyermekekkel való bánásmóddhoz igazodóan.

A **második oktatói és hallgatói kötet** a nevelőszülői szakmai és vizsgakövetelmények idegen nyelvi ismeretekre vonatkozó előírásait követve angol és német nyelven összegzi a legfőbb kifejezéseket a családi élet, a gyermeknevelés különféle helyzeteihez kapcsolódva. A tematikus gyűjtemény elemei kitérnek a csecsemőápolás, az óvodás- és iskoláskor sajátos mozzanataira csakúgy, mint a gyermekjátékokhoz és a gyermekbalesetekhez kapcsolódó kifejezésekre. Követve az életszakaszok változásait, a felnövekedés folyamatát, a fejezetek figyelemmel kísérik a csecsemő- és kisgyermekkor, az óvoda- és iskolakezdés, a serdülő- és ifjúkor, a családalapítás, az álláskeresés helyzeteit is. Mindemellett a nevelőszülők és a befogadott gyermekek kapcsolatához, sajátos élethelyzeteikhez igazodó, szavakkal, kifejezésekkel válik teljessé a kötet tartalma.

Hivatásos és gyermekvédelmi gyámok képzése és továbbképzése

A 2014. év jelentős változást hozott magával hazánk gyermekvédelmi rendszerének átalakulása során a gyermekvédelmi gyámság jogintézményének bevezetésével. A gyermekvédelmi gyám személyére leginkább akkor van szükség, amikor a kiskorú gyermek szülei nem gyakorolják – vagy nem gyakorolhatják – szülői felügyeleti jogukat, így olyan ún. életút-felelősként kapcsolódik be a gyermek élettörténetének alakulásába, amellyel állandóságot, személyre hangolt figyelmet biztosít számára.

A gyermekvédelmi gyám egyik legfontosabb feladata, hogy figyelemmel kísérje és elősegítse a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, nevelését, ellenőrzi teljes körű ellátásának megvalósulását. A gyermek szükségleteinek megfelelő biztosítása mellett ellátja következetes képviselőként, segítő jogainak gyakorlását és azok intézményi érdekektől független érvényesítését. Munkájának részeként gyámoltjával személyes és rendszeres kapcsolatban áll, így véleményének megismerésével és figyelembevételével nyújt számára segítséget. Az oktatói segéd- és hallgatói tananyagok célja a gyermekvédelmi gyámság jogintézményének, feladatkörének bemutatása, építve a vonatkozó jogszabályi háttérre, valamint munkája pedagógiai és pszichológiai sajátosságaira.

Tekintettel a jelenleg is folyamatban levő változásokra, a megjelent köteteket a szerzők a még érvényben levő, illetve a változásokból már ismert törvényi elemekre építették. Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola szakmai munkacsoportja ugyanakkor továbbra is figyelemmel kíséri a szociális rendszer változásának lépéseit, s a www.avkf.hu oldal tananyag-tárházában aktualizált tananyag-elemekkel egészíti ki a jelenleg leírtakat.

Befogadó szülőket segítő szakemberek képzése és továbbképzése Nevelőszülők továbbképzése

A befogadó szülői hivatás jelenlegi formálódásával párhuzamosan a TÁMOP 5.4.10-12/ 1-2012-0001 projekt keretében külön figyelem irányul azoknak a segítő szakembereknek a felkészítésére, akik a nevelőszülők feladatkörének professzionális megvalósítását kísérik. Nagy szerepük van abban, hogy a befogadó család életének örömei

megoszthatóvá, ezzel készségeik tudatosíthatóvá, értékes stratégiáik megerősíthetővé, nehézségeik pedig felülírhatóvá váljanak.

Kötetünkben összegeztük az érintett családok életének és a tanácsadói attitűdnek sajátosságait, egyaránt merítve a klasszikus rogersi humanisztikus, a családterápiás, valamint a coaching szemlélet alapjaiból, gyakorlatából. A tevékenység hatékonyabb kibontakoztatása érdekében kitérünk esetleges krízisekre, konfliktushelyzetekre csakúgy, mint a tanácsadás hibalehetőségeire, valamint a tanácsadó személyiségének megerősítésére és a kiegészésre.

Az oktatói segéd- és hallgatói tananyagok célja a nevelőszülői tanácsadó feladat- és tevékenységi területeinek bemutatása: a befogadó családok gondozó-nevelő munkájának kísérése az alkalmasság feltérképezésétől a családi dinamika követéséig, valamint egyfajta felügyelete a gyermek mindenek felett álló érdekét figyelembe véve. Segítő szerepe van továbbá a gyermek vér szerinti családjához való hazagondozásában, egyúttal a befogadó család felkészülésében a gyermek elengedésére és a következő befogadott gyermek érkezésére. Mindemellett a szakmai dokumentáció szakszerű, hiteles vezetésében is segítséget nyújt.

Mindezen összetett nevelőszülői tanácsadói feladatkör természetesen olyan személyiségeket kíván, akikben a befogadó család megbízhat, akivel egy ráhangolódó, „interaktív tanulási folyamat” élhető át – csak így nyújthatnak hatékony segítséget a befogadó család és a gyermek kapcsolatának pozitív formálásában. Munkájának eredményes betöltéséhez fontos ismernie az aktuális jogi környezetet túl a jól működő és a diszfunkcionális családok sajátos működését, esélyegyenlőségi, valamint etnikai sajátosságokat is. Célunk a szakmai ismeretek gazdagításán túl a segítői készségek aktivizálása, tudatos alkalmazásának támogatása.

Mindemellett kötetünkkel azokhoz a nevelőszülőkhöz is szólunk, akik kötelező továbbképzésen vesznek részt. Nevelőszülőkkel végzett közvetlen segítői munkánk tapasztalatai nyomán az ő tevékenységüket is hatékonyabbá tevő kérdéskörökre térünk ki, ezért kiemelt témaként tekintünk a befogadott gyermekek hazagondozásának folyamatára, valamint magatartási jellegzetességeikben tapasztalt megnyilvánulások, tünetek csökkentésének lehetőségeire. A főbb jegyek ismertetésén túl leginkább a segítségül szolgáló viszonyulásmódra fókuszálunk, s célunk olyan gyakorlati gondolatok összegzése, amelyekkel a befogadó szülői hivatás beteljesítése ugyancsak eredményesebbé, s egyúttal szakszerűbbé és egyben érzékenyebbé is válhat.